

Zahřímal právník Kosík. Vždyť my jsme tě přeci měli všichni rádi! Aha. Tak jste mě měli rádi, já vás měl taky rád, ale muselo dojít třeba jen jednou k něčemu, co mou citlivou dětskou duši poranilo, jinak bych to přeci v hlavě nenosil tolik let. A vzápětí jsem si vybavil, jak jsem šel jednou ze školy a celou cestu mi Franta Kosík s Bédou Kubišem podráželi nohy s jediným cílem – abych upad, což jim připadalo veselé. Teď se dovídám, že mě chtěli vidět válet se na chodníku, protože mě měli rádi. Tak jsem připustil, že mám asi zkreslené vzpomínky, možná mi dávali najevo nevraživost žáci jiné třídy, nevím. Tak mi tu zmínku v mých dřívějších memoárech odpusťte. Já vás měl taky všechny rád. Odpustili. Bavili jsme se, popíjeli, Pepa Ptašinský vytáhl kytaru, hrál a zpíval písničky, které sám složil, takže jsme si s ním my ostatní zazpívat nemohli, ale i tak to bylo fajn. Tu noc jsem byl ubytovaný v nedalekém hotelu. Když třídní sraz skončil, k hotelu mě šel doprovodit Franta Kosík. Celou cestu mi podrážel nohy.

Herecké dítě

Herecké prostředí má svoji atmosféru a já to tehdy vnímal nejen jako svět kaširovaných divadelních kulis, které jsem znal z druhé strany, čili že jde jen o pomalovaná plátna přitlučená na dřevěných rámech a připevněná k podlaze jeviště obyčejnými vruty. Znal jsem svět divadla z druhé strany po všech stránkách. Záhy jsem pochopil, co pro herce znamená příchod do herecké vrátnice, kde se vyvěšovaly fermany, tedy rozpis představení na další měsíc, ale kde se vyvěšovaly zároveň tituly dalších her, které se začnou zkoušet s vypsáním obsazením jednotlivých rolí. Jako chlapec, který si jenom hraje s kamarády na dvoře divadla, jsem velmi záhy pochopil, co pro herce znamená přečíst si ve vrátnici tyhle nové informace.

Koho hraju? Ne! A von hraje hlavní roli? Takovej nýmand? Co ten ví vo divadle? Je ředitel u sebe? Častá otázka vrátnému, protože herci uvedení v druhé polovině herecké tabulky byli vždycky nevýznamnou rolí dotčeni a byli pevně rozhodnutí dát výpověď nebo výpovědi alespoň řediteli pohrozit, pokud se jim obsazení zdálo nespravedlivé. Nemusím asi vysvětlovat, co je druhá polovina hereckého obsazení. Soupis postav a jejich představitelů je uváděn od nejhlavnějších až

Na školní karneval jsem zvolil masku Japonce, se mnou i můj spolužák Aleš Lylo

po ty menší a nejmenší. Co já viděl v té vrátnici zklamaných a zároveň nadšených herců, musím objektivně přiznat, že emotivně tyhle situace prožíval i tatínek a často pak o skvělé roli či nepochopitelné „čurdě“, kterou v té či oné hře dostal, doma s maminkou mluvil. Speciální druh herecké řevnivosti vyvolávají takzvané alternace. To už je přímá konfrontace kvalit. Kdo bude v té roli lepší. Oba kolegové se při zkouškách navzájem ujišťují, že to každý bude hrát po svém, čili jinak než ten druhý, takže si vlastně ničím nekonkurují, ale já vím, že si vždycky hryzali nehty a velmi, velmi se obávali, že z toho souboje vyjdou poraženi. Nemluvím už vůbec o blížící se premiéře a s tím spojenými nechutnými zákulisními boji o to, kdo bude hrát první premiéru a kdo až tu druhou, neboť to dávalo většinou jasnou odpověď režiséra i ředitele na to, kdo z alternantů je lepší, čili sportovně řečeno, druhou premiéru většinou hrává Běčko. Mně osobně se tyhle hry dospělých docela líbily, ale zvlášť se mě nijak netýkaly. Dětský kompars býval většinou bez alternace, s konkurencí nebyla

starost, my kluci byli většinou rádi, když jsme v něčem hráli všichni, aspoň jsme byli pohromadě, mohli dělat blbiny, převlíkat se do kostýmů, takže tento způsob dětství byl pro nás napůl takovej permanetní maškarní bál. Líčení obličeje, zatuchlá vůně kostýmů z fundusu a baletky. Operetní kusy se neobejdou bez baletu a takové baletky se musej před představením pořádně rozcvičit. Kolik my jsme tenkrát vysledovali takových rozcviček, nic krásnějšího jsem do té doby neviděl. Ta estetika těla baletky ve mně už tehdy probouzela pocity do té doby nepoznané... Jako součást hloučku dětí pobíhajících po jevišti jsem prošel takovými operetami, jako je *Noc v Benátkách*, *Paganini*, *Cikánská láska* a mnoho dalších. Kromě klasiky zařazovala tehdy divadla do repertoáru i kusy nové, současné, aktuální. I v operetě. Zvlášť si vybavuji operetu, odehrávající se v prostředí cyklistického Závodu míru. Možná to bylo dílko místních ostravských autorů, nevím. Ale dodnes vidím, jak na sebe pupkatí operetní tenoři navlékli závodnická trička a vjížděli na jeviště do cílové pásky. Jak se mazali jakoby od bláta a předstírali totální vyčerpání po namáhavé etapě. A diváci, místo aby se smáli téhle kravině, se tvářili vážně a snažili se hledat společné rysy mého tatínka s cyklistickým fenoménem té doby Janem Veselým. I já to prožíval takhle. Například jsem těžce nesl, když tatínek přišel o žluté tričko vedoucího závodníka. K tomu si přimyslete, že ti cyklisté taky zpívali. Na stupni vítězů spustil árii, jak je šťasten a jak věří, že žluté tričko doveze až do Varšavy. Ale v padesátých letech se nejspíš podobné slátaniny dávaly i v jiných divadlech po celé republice. Já tuhle zhůvěřilost zmiňuji jen kvůli ilustraci té doby. Jednou však přišel tehdejší režisér ostravské operety Mojmír Vyoral za tatínkem s tím, že se divadlo chystá uvést novou hru od Juliana Tuwima s názvem *Vojín královny Madagaskaru* a on že to bude režirovat. A že jednou z hlavních rolí tam je dvanáctiletý chlapec, syn upjatého profesora, který se nějakým nedopatřením dostane do šantánu, doupěte neřesti plného kankánových tanečnic, a z toho pak vyplývá spousta komických situací. No a že si s tím dvanáctiletým chlapcem myslí na mě. Profesora že bude hrát Josef Kobr. Bez alternace. Tatínek to nechtěl rozhodnout sám. A tak k nám režisér přišel domů požádat mě a maminku, abych roli vzal. Vzhledem ke školním povinnostem

a tak. Plácli jsme si. Denně jsem pak chodil divadelní vrátnicí a čekal na vyvěšení fermanu na hru *Vojín královny Madagaskaru*, kde už jsem věděl, že budu psanej druhej odshora. Stalo se. Nenápadně jsem pak svoje komparsové kamarády, kteří do té doby hráli dětský dav spolehlivě stejně jako já, pod nějakou záminkou vtáhl do té vrátnice a předstíral, že ten ferman vidím poprvé... Jé, hele... to snad není pravda, co to mám hrát? Není to překlep, není to táta? No není, je tam přece za jménem napsáno ml., Karel Šíp ml. No to jsem já, jasně. A druhej odshora, to bude možná něco většího. Uvidíme, hele, kluci, až se to vysvětlí, dám vám vědět, třeba to bude chtít alternaci, určitě to bude se mnou dělat někdo z vás. Takhle blbej jsem tenkrát už byl. Nevěda, jak si užít tu pýchu. Už jsem byl nějak nasáklej těma hereckejma manýrama, už v duši dítěte začal klíčit malej hereckej šmírák. Kde já bych skončil, kdybych v tom herectví pokračoval, nevím. K tomu ale naštěstí nedošlo.

No a pak to šlo podle plánu. Scénář. Tehdy se říkalo divadelní kniha. Ve hře jsem se jmenoval Kazík. Polská hra to byla. Pečlivě jsem si v knize podtrhal, co všechno tam říkám. To herci dělaj, podtrhávaj si v knize svůj vlastní text. Bylo toho fakt dost a druhej odshora jsem byl psanej plným právem. Začalo se zkoušet. To jsem neznal, protože dětskej kompars se zkoušek nezúčastňoval, až těch posledních, pak generálek a rovnou premiéra. Tady jsem musel být od první čtené zkoušky, která se mi zdála zbytečná, protože já svůj text uměl zpaměti dlouho předtím. Já se to naučil jak básničku. Jinými slovy jsem tím byl doslova posedlej, užuž jsem chtěl vidět svůj budoucí kostým, tehdy to byl námořnickej obleček a indiánská členka, neboť Kazík byl kluk hravý a pořád si hrál na indiána, čímž uváděl do rozpaků nejen tatínka-profesora, ale i celé okolí. Svými nečekanými indiánskými bojovými pokřiky dokázal Kazík na jevišti rozvrátit i tu nejzdvořilejší debatu. Čtené zkoušky mě nudily, protože to herci pořád četli, seděli, kouřili a já už chtěl vědět, odkud přijdu, kam si sednu.

Možná mně v té době poněkud unikaly informace o chemických sloučeninách a matematických vzorcích, ač jsem tatínkovi slíbil, že učivo mám dokonale zmáknuté a jedna větší rolička v divadle nemůže moje studijní nasazení oslabit.

Dočkal jsem se, nadešla premiéra. S líčením mi nikdo nic moc neradil, dneska vím, že nemuselo být žádné. Ale já chodil do školy kolem vývěsky s fotografiemi Divadla Petra Bezruče, které se teprve o mnoho let později stalo významnou činoherní scénou se skvělým hereckým ansámblem v čele s Janem Kačerem a Petrem Čepkem. Tehdy bylo takřka výhradně specializované na hry pro děti a mládež. A já chodil kolem těch vitrín s fotkami a tam jsem si všiml fotografií ze hry o Tomu Sawyerovi a Huckleberry Finnovi a ti dospělí herci, kteří hráli tyhle kluky, měli na nose namalované pihy, aby vypadali klukovsky. Černou tužkou natúkané pihy. Rozhodl jsem se, že Kazík bude mít taky pihy, když je to poznávací znamení rošťáctví. Pod dojmem rozlehlosti divadla jsem nabyl dojmu, že ty pihy musej bejt viditelný až nahoře na balkoně. V tom divadle nebyly žádné maskérky, tam se každý líčil sám, byla jen vlásenkárna, kde se nasazovaly a lepily mastixem paruky a fousy. Ale líčení bylo na každém herci. Každý měl v šatně svůj stolek, já sedával samozřejmě u stolku tatínka, který v té hře nehrál. V tom stolku měli herci svoje líčidla, králičí pacičku na zapudrování tělky na obličejí atd. Nikdo myslím ani nepřemýšlel nad tím, že bych se neměl líčit sám jako ostatní. Černé kuličky, které jsem si vykroužil na nose a kolem něj, možná připomínaly víc neštovice než pihy, ale jak říkám, nikdo mi do toho nemluvil, tak jsem si to takhle líčil pořád. Do premiéry jsem nemohl dospat. Pár jsem jich předtím zažil, ale teď poprvé jako jeden z hlavních herců jsem okusil to nervózní napětí před premiérou, kdy se ručičky hodin přibližují k devatenácté hodině a herci absolvují všechny možné herecké rituály, některým jsem ani nerozuměl. Když jsem viděl kolem sebe samé tfuj tfuj a kopání do zadku, tak jsem taky na někoho plivnul a kopnul ho do zadku. Dostal jsem facku, protože při tfuj tfuj se neplive, to se jen tak předstírá, a kopanec do zadku je jen lehký, bezbolestný, a ne modřinový. A zase jsem byl o něco chytřejší. Premiéra byla fakt úspěšná. Ta hra byla docela dobře napsaná, aspoň jak se mi to zpětně jeví. Byl to vaudeville, čili neměla svoji původní hudbu, ale byly tam použity slavné melodie z jiných hudebních komedií či operet, to je princip takzvaného vaudevillu. Jen texty, pochopitelně, byly napsané pro tuto hru, šlo vlastně o jakési parafráze či rovnou parodie odji-

nud známých melodií. Tím byl úspěch předem zaručen, když divák ty melodie zná. Mnoho dnešních muzikálů mimochodem sází na stejnou kartu. Humor té hry jsem stoprocentně nechápal, ale velmi jsem vnímal počet smíchů a potlesků, těšilo mě, že hra má úspěch, mimochodem to i s odstupem času bylo jedno z parádních čísel Josefa Kobra, skvělého ostravského komika, který z té hry vlastně udělal své vlastní one man show a sklízel velké úspěchy. Při premiéře, to si vzpomínám, jsem prvně v životě zaimprovizoval. To dělají zkušení herci až tak od padesáté reprízy. Se svým tatínkem – Kobrem – jsme byli na jakési návštěvě u starší, upjaté dámy, kterou hrála Zdena Poláčková, výborná herečka ostravského divadla, její doménou byly především komediální role, tehdy byla zároveň i životní partnerkou Josefa Kobra. To jen tak pro úplnost. Já jako synek nezvedený jsem seděl u jakéhosi toaletního stolku a z nudy jsem probíral nějaké pudry a parfémy. To jsem měl v roli. Jenže jejich dialog byl delší a já už si s rekvizitami na stolku nevystačil. A tak mě napadlo roli trošičku rozehrát, zdůrazňuju, že až při té premiéře, nikdy, ani při generálce, mi to na mysl nepřišlo.

Slezl jsem z té židle a po zemi jsem se začal plížit k židli, na které zády ke mně seděla paní Poláčková. A jelikož jsem hrál dítě posedlé indiánskými postavami, měl jsem také dětskou špuntovku. Diváci už podle směru mého plížení tušili, co má chlapec za lubem, herci na jevišti to ale netušili. Svě extempore jsem zakončil výstřelem ze špuntovky přímo do zadku jmenované herečky.

V sále smích. Vyděšený pohled paní Poláčkové, přičemž ani na vteřinu nevypadla ze své role. Josef Kobr po mně šlehl káravým pohledem, protože premiéra je plná napětí, herci jsou rádi, když si pamatují text, a takovéto improvizované výstřelky nejsou při premiéře namístě. Ale rozumíte, v sále smích. Ten pocit jsem si vepsal do dětské dušičky. Když vymyslíš legraci a povede se, diváci se smějí. Já tehdy samozřejmě ani v nejmenším netušil, že čekání na smích a neustálé pokusy o něj se mi stanou osudem.

Kdybyste se tehdy zeptali kohokoliv v mém okolí, čím asi budu, všichni by se shodli, že budu hercem. Mé aktivity se totiž už v takto dětském věku rozrůstaly.